

Експертний висновок
Міністерства фінансів України до законопроекту
згідно зі статтею 27 Бюджетного кодексу України

1. Назва законопроекту

Проект Закону України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо обов'язкового включення до видатків, що здійснюються з Державного бюджету України, видатків, спрямованих на розвиток та підтримку громадянського суспільства» (реєстр. № 9646 від 24.08.2023), поданий народним депутатом України С. Гривком.

2. Завдання законопроекту

Змінами до статті 87 Бюджетного кодексу України запропоновано до видатків, що здійснюються з Державного бюджету України, включити видатки на державні програми розвитку та підтримки громадянського суспільства згідно з переліком, затвердженим Кабінетом Міністрів України.

Також передбачено установити, що розмір таких видатків, починаючи з 01.01.2025, має становити не менше 0,1% загального обсягу щорічних видатків з Державного бюджету України.

3. Оцінка впливу на показники бюджетів

Реалізація акта матиме вплив на показники державного бюджету.

4. Вартісна величина впливу на показники бюджетів

Суб'єкт законодавчої ініціативи до законопроекту не надав фінансово-економічних розрахунків і відповідних обґрунтувань та у пояснювальній записці зазначив, що його реалізація не потребує додаткових витрат з Державного бюджету України, оскільки законопроектом встановлюються виключно вимоги до розподілу видатків з Державного бюджету України без зміни показників відповідних витрат.

Водночас, за орієнтовними розрахунками Мінфіну, реалізація положень законопроекту потребуватиме щорічно, в умовах 2023 року, видатків державного бюджету у сумі щонайменше 3 млрд гривень.

5. Пропозиції щодо можливостей фінансового забезпечення у відповідному бюджетному періоді законопроекту у разі його прийняття

Реалізація акта у разі його прийняття матиме вплив на показники державного бюджету, починаючи з 2025 року, та потребуватиме додаткових видатків з державного бюджету.

6. Пропозиції щодо відповідності законам, що регулюють бюджетні відносини

1. Законопроект дублює положення щодо надання державної підтримки інститутам громадського суспільства, які вже врегульовані Бюджетним кодексом України (далі – Кодекс).

ДОКУМЕНТ СЕД Мінфін АСКОД

Сертифікат 3FAA9288358EC00304000000D72D2C003261BC00

Підписувач Ермоличев Роман Володимирович

Дійсний з 30.06.2023 15:15:12 по 30.06.2025 15:15:12

Міністерство фінансів України

09010-08-2/24390 від 07.09.2023

Зокрема, відповідно до статті 87 Кодексу за рахунок коштів державного бюджету надається державна підтримка громадським об'єднанням осіб з інвалідністю і ветеранів на виконання загальнодержавних програм (проектів, заходів) згідно з порядком, визначеним Кабінетом Міністрів України, молодіжним та дитячим громадським організаціям на виконання загальнодержавних програм і заходів стосовно дітей, молоді, жінок, сім'ї відповідно до переліку, затвердженого Кабінетом Міністрів України, громадським об'єднанням на виконання заходів щодо національно-патріотичного виховання, всеукраїнським громадським об'єднанням фізкультурно-спортивного спрямування.

У Державному бюджеті України на 2023 рік на цю мету передбачено видатки у загальному обсязі 480,8 млн гривень.

Окрім того, згідно зі статтями 89–91 Кодексу передбачено надання з місцевих бюджетів фінансової підтримки місцевим осередкам всеукраїнських громадських об'єднань фізкультурно-спортивної спрямованості і спортивних споруд місцевого значення, громадським об'єднанням ветеранів на виконання програм (проектів, заходів) відповідного адміністративно-територіального рівня.

2. Реалізація акта призведе до розширення переліку організацій, які матимуть право на отримання державної підтримки, та розпорошення видатків державного бюджету між їх отримувачами.

Відповідно до Закону України «Про громадські об'єднання» діяльність громадських об'єднань визнається на засадах добровільного об'єднання фізичних осіб та/або юридичних осіб приватного права для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних, та інших інтересів.

Згідно з Порядком сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 05.11.2008 № 976, до інститутів громадянського суспільства віднесено громадські об'єднання, професійні спілки та їх об'єднання, творчі спілки, організації роботодавців та їх об'єднання, благодійні і релігійні організації, органи самоорганізації населення, недержавні медіа та інші непідприємницькі товариства і установи, легалізовані відповідно до законодавства.

Тобто за таких умов отримувати державну підтримку зможуть, окрім тих громадських організацій, які вже визначено Кодексом, також ті, діяльність яких на сьогодні регламентовано законодавством, але програмами державного чи місцевих бюджетів не підтримується.

3. Законопроект не містить чітких критеріїв і обмежень щодо надання державної підтримки, що може призвести до одночасного спрямування коштів на одну мету з різних бюджетів.

На сьогодні Кодексом розмежовано між рівнями бюджетів повноваження щодо надання державної підтримки громадським організаціям. Так, згідно зі статтею 87 Кодексу державна підтримка надається громадським об'єднанням

осіб з інвалідністю та ветеранів, які мають статус всеукраїнських, молодіжним і дитячим громадським організаціям на виконання загальнодержавних програм (проектів, заходів), а також громадським об'єднанням на виконання заходів щодо національно-патріотичного виховання та всеукраїнським громадським об'єднанням фізкультурно-спортивного спрямування, статтями 89–91 така підтримка надається місцевим осередкам відповідних громадських організацій.

За відсутності чітко визначених критеріїв та обмежень надання державної підтримки відповідним громадським організаціям буде здійснюватися без будь-яких перешкод щодо одночасного її отримання з різних бюджетів.

4. Реалізація акта потребуватиме додаткових видатків з державного бюджету. За орієнтовними розрахунками Мінфіну, на реалізацію акта необхідно щорічно виділяти з державного бюджету кошти у сумі щонайменше 3 млрд грн, або у 6 разів більше проти обсягу, виділеного на цю мету в Державному бюджеті України на 2023 рік.

Законопроект не відповідає положенням частини першої статті 27 Кодексу, згідно з якою розробник до законопроекту має надати фінансово-економічні розрахунки й обґрунтування щодо потреби в бюджетних коштах, необхідних для реалізації акта, а також пропозиції про внесення змін до законодавчих актів України щодо скорочення витрат бюджету та/або джерел додаткових надходжень бюджету для досягнення його збалансованості.

Крім того, фіксація розміру видатків не менше 0,1% загального обсягу щорічних видатків з Державного бюджету України на певні державні програми чи заходи не є нормою Кодексу, а виділення коштів на такі програми має здійснюватися лише в межах визначеного обсягу видатків і відповідати принципу збалансованості бюджетної системи України й обсягу надходжень бюджету на відповідний бюджетний період.

5. Законопроект не враховує положення інших законодавчих актів щодо діяльності громадських організацій. Зокрема, порядок утворення та діяльність громадських об'єднань регулюється Законом України «Про громадські об'єднання», відповідно до якого не передбачено надання державної фінансової підтримки за рахунок коштів державного бюджету громадським організаціям для здійснення їх діяльності.

Натомість цим Законом одним із принципів утворення і діяльності громадських об'єднань визначено їх самоврядність, що передбачає право самостійно здійснювати управління діяльністю громадського об'єднання відповідно до його мети (цілей), визначати напрями діяльності, а також невтручання органів державної влади, інших державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування в діяльність громадського об'єднання, крім випадків, визначених законом.

6. Законопроект не відповідає загальним засадам розвитку, формування та діяльності інститутів громадянського суспільства, визначеним Національною стратегією сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021–2026 роки, затвердженою Указом Президента України від 27.09.2021

№ 487/2021, якою не передбачено здійснення видатків на підтримку та розвиток інститутів громадянського суспільства.

Зазначеною Стратегією визначено, що для створення сприятливих умов для формування й інституційного розвитку інститутів громадянського суспільства одним зі стратегічних завдань Стратегії є створення сприятливих умов для фінансової підтримки інститутів громадянського суспільства, зокрема шляхом удосконалення конкурсних процедур з визначення програм (проектів, заходів), розроблених інститутами громадянського суспільства, та сприяння їх реалізації.

7. Пропозиції щодо розгляду законопроекту
Прийняття законопроекту не підтримується.

**Заступник Міністра
фінансів України**

Роман ЄРМОЛИЧЕВ